

Eduskunnan vastaus hallituksen esitykseen laiksi hallintolainkäytöstä ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi

Eduskunnalle on vuoden 1995 valtiopäivillä annettu hallituksen esitys n:o 217/1995 vp laiksi hallintolainkäytöstä ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi. Nyt koolla olevalle eduskunnalle on lakivaliokunta antanut asiasta mietintönsä n:o 5/1995 vp.

Eduskunta edellyttää, että nyt hyväksyttävän hallintolainkäyttölain tarkoituksen ja periaatteiden toteutumiseksi kullakin hallinnonalalla erikseen tarkistetaan yhteistyössä hallintotuomioistuimikunnan ja oikeus-

ministeriön kanssa voimassa oleviin eri lakeihin ja asetuksiin sisältyvät valitusmenettelysäännökset. Ne on tilanteen mukaan joko yhdenmukaistettava hallintolainkäyttölain kanssa, poistettava tarpeettomina tai muutettava tarpeellisilta osin viittauksiksi hallintolainkäyttölain säännöksiin. Esitykset on kohtuullisessa ajassa annettava eduskunnan käsiteltäviksi.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Hallintolainkäyttölaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

I OSA

YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 luku

Lain soveltamisala ja suhde muihin säännöksiin

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan lainkäyttöön yleisissä hallintotuomioistuimissa.

Tätä lakia sovelletaan myös, kun hallintoasiassa tehtyyn päätökseen haetaan muutosta valittamalla tai ylimääräisellä muutoksenhakekeinolla hallintoviranomaiselta tai muutoksenhakuasioita käsittelemään perustetulta

lautakunnalta tai muulta tähän rinnastettavalta erityiseltä viranomaiselta.

2 §

Soveltamisalan rajoitukset

Tämän lain 37—50 §:ää sovelletaan ainoastaan tuomioistuimissa. Muussa viranomaisessa sovelletaan hallintomenettelylain (598/82) 18—20 §:ää myös valitukseen ja ylimääräiseen muutoksenhakuun.

3 §

Lain suhde muihin säännöksiin

Jos muussa laissa tai ennen tämän lain voimaantuloa annetussa asetuksessa on tästä

laista poikkeavia säännöksiä, niitä sovelletaan tämän lain asemesta.

2 luku

Valitusoikeus ja valitusviranomainen

4 §

Valitusoikeus

Hallintoasiassa tehdystä päätöksestä saa valittaa sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

5 §

Päätöksen valituskelpoisuus

Päätöksellä, josta saa valittaa, tarkoitetaan toimenpidettä, jolla asia on ratkaistu tai jätetty tutkimatta.

Valitusta ei saa tehdä hallinnon sisäisestä määräyksestä, joka koskee tehtävän tai muun toimenpiteen suorittamista.

6 §

Valittaja

Päätöksestä saa valittaa se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa.

Viranomaisella on lisäksi valitusoikeus, jos laissa niin säädetään tai jos valitusoikeus on viranomaisen valvottavana olevan julkisen edun vuoksi tarpeen.

7 §

Valitus valtion hallintoviranomaisen päätöksestä

Valtioneuvoston ja ministeriön päätöksestä saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

Valtioneuvoston alaisen viranomaisen päätöksestä saa valittaa lääninoikeuteen.

8 §

Valitus kunnallisen viranomaisen, Ahvenanmaan maakunnan viranomaisen ja kirkollisen viranomaisen päätöksestä

Valituksesta kunnallisen viranomaisen päätöksestä säädetään kuntalaissa (365/95).

Valituksesta Ahvenanmaan maakuntahallituksen ja sen alaisen viranomaisen sekä Ahvenanmaan kunnallisen viranomaisen päätöksestä säädetään Ahvenanmaan itsehallintolaissa (1144/91).

Valituksesta evankelis-luterilaisen kirkon sekä sen seurakunnan ja seurakuntayhtymän viranomaisen päätöksestä säädetään kirkkolaissa (1054/93). Valituksesta ortodoksisen kirkkokunnan ja sen seurakunnan viranomaisen päätökseen säädetään ortodoksisesta kirkkokunnasta annetussa laissa (521/69).

9 §

Valitus lääninoikeuden päätöksestä

Lääninoikeuden päätöksestä saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

10 §

Valitus muusta päätöksestä

Oikeudesta valittaa muusta kuin 7—9 §:ssä tarkoitettusta päätöksestä säädetään erikseen.

11 §

Valitusviranomaisen alistusasiassa

Alistettavassa asiassa valitetaan samalle viranomaiselle, jolle päätös alistetaan.

12 §

Toimivaltainen lääninoikeus

Valitus tehdään sille lääninoikeudelle, jonka tuomiopiirissä on sen viranomaisen toimialue, jonka päätöksestä valitetaan. Jollei tätä perustetta voida käyttää, valitus tehdään sille lääninoikeudelle, jonka tuomiopiirissä pää-

töksen tehneen viranomaisen toimipaikka sijaitsee tai, jollei tätäkään perustetta voida käyttää, sille lääninoikeudelle, jonka tuomiopiirissä päätös on tehty.

Jos asiassa ei ole toimivaltaista lääninoikeutta 1 momentin perusteella, valitus tehdään Uudenmaan lääninoikeudelle.

13 §

Valitusoikeuden rajoittaminen

Laissa säädetään erikseen siitä, milloin 7—9 §:ssä tarkoitetun viranomaisen päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla tai milloin valittamiseen korkeimmalle hallinto-oikeudelle tarvitaan valituslupa.

3 luku

Valitusosoitus

14 §

Valitusosoituksen liittäminen päätökseen

Päätökseen, josta saa valittaa, on liitettävä valitusosoitus.

Valitusosoituksessa on mainittava:

- 1) valitusviranomainen;
- 2) viranomainen, jolle valituskirjelmä on toimitettava; sekä
- 3) valitusaika ja mistä se lasketaan.

Valitusosoituksessa on selostettava säännökset valituskirjelmän sisällöstä ja liitteistä sekä valituksen perille toimittamisesta.

Jos asiassa tarvitaan valituslupa, valitusosoituksessa on mainittava myös siitä sekä valituslupaa koskeva lainkohta ja perusteet, joilla valituslupa voidaan myöntää.

15 §

Ilmoitus valituskiellosta

Jos valittaminen on kielletty erityisen säännöksen perusteella, päätöksessä on ilmoitettava valituskiellosta. Ilmoituksessa on mainittava, mihin säännökseen kielto perustuu.

16 §

Valitusosoituksen korjaaminen

Jos valitusosoitusta ei ole annettu tai siinä on virheellisesti ilmoitettu, että päätöksestä ei saa valittaa, viranomaisen on annettava uusi lainmukainen valitusosoitus.

Jos valitusosoitus on muuten kuin 1 momentissa tarkoitettulla tavalla virheellinen, viranomaisen on annettava uusi valitusosoitus, jos sitä pyydetään valitusosoituksessa mainitussa tai säädettyssä valitusajassa.

Valitusaika luetaan siitä, kun uusi valitusosoitus on annettu tiedoksi.

4 luku

Puhevallan käyttäminen

17 §

Yleissäännös vajaanvaltaisen puhevallasta

Vajaanvaltaisen puolesta käyttää puhevaltaa hänen holhoojansa, huoltajansa tai muu laillinen edustajansa, jollei jäljempänä tässä luvussa toisin säädetä.

18 §

Vajaanvaltaisen oikeus käyttää puhevaltaa

Vajaanvaltaisella on oikeus käyttää yksinään puhevaltaa sellaista tuloa tai varallisuutta koskevassa asiassa, jota hänellä on oikeus vallita.

Vajaanvaltainen, joka on täyttänyt 18 vuotta, käyttää itse yksin puhevaltaansa henkilöään koskevassa asiassa, jos hän kykenee ilmeisesti ymmärtämään asian merkityksen.

Alaikäisellä, joka on täyttänyt 15 vuotta, ja hänen huoltajallaan tai muulla laillisella edustajallaan on kummallakin oikeus erikseen käyttää puhevaltaa asiassa, joka koskee alaikäisen henkilöä tai henkilökohtaista etua tai oikeutta.

19 §

Vajaavaltaisen ja holhoojan tai huoltajan kuuleminen

Holhoojan, huoltajan tai muun laillisen edustajan käyttäessä puhevaltaa on kuultava vajaavaltaista ja vajaavaltaisen käyttäessä puhevaltaa holhoojaa, huoltajaa tai muuta laillista edustajaa, jos kuuleminen on tarpeen vajaavaltaisen edun vuoksi tai asian selvittämiseksi.

20 §

Asiamies ja avustaja

Asianosainen saa käyttää asiamiestä ja avustajaa. Asiamiehenä tai avustajana saa toimia asianajaja tai muu rehellinen ja muuten siihen toimeen sopiva ja kykenevä henkilö, joka hallitsee itseään ja omaisuuttaan. Asiamiehenä tai avustajana ei kuitenkaan saa toimia se, joka on osallistunut asian käsittelyyn viranomaisessa tai on ollut siinä vastapuolen asiamiehenä tai avustajana.

Asiamiehen, avustajan ja näiden apulaisen salassapitovelvollisuudesta on voimassa, mitä oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 17 §:ssä säädetään. Asiamieheen ja avustajaan sovelletaan lisäksi oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 3 §:n 2 momenttia ja 10 a §:ää.

21 §

Asiamiehen valtuutus

Asiamiehen on esitettävä valtakirja, jolle päämies ole valtuuttanut häntä suullisesti valitusviranomaisessa. Valtakirjan puuttuessa sen esittämiseen on tarvittaessa varattava tilaisuus, mikä ei kuitenkaan estä käsittelyn jatkamista tänä aikana. Asianajajan ja yleisen oikeusavustajan tulee esittää valtakirja ainoastaan, jos valitusviranomaisen niin määrää.

Asiamies ei saa ilman päämiehen suostumusta siirtää toiselle henkilölle valtuutusta, joka on annettu nimetylle henkilölle.

II OSA

VALITUKSEN TEKEMINEN JA KÄSITTELY

5 luku

Valituksen tekeminen

22 §

Valitusaika

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun.

23 §

Valituksen muoto ja sisältö

Valitus tehdään kirjallisesti. Valituskirjelmässä, joka on osoitettava valitusviranomaiselle, on ilmoitettava:

- 1) päätös, johon haetaan muutosta;
- 2) miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi; sekä
- 3) perusteet, joilla muutosta vaaditaan.

Jos asiassa tarvitaan valituslupa, valituskirjelmässä on ilmoitettava, minkä vuoksi valituslupa tulisi myöntää.

24 §

Henkilö- ja osoitetiedot sekä allekirjoitus

Valituskirjelmässä on ilmoitettava valittajan nimi ja kotikunta. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valituskirjelmässä on lisäksi ilmoitettava postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.

25 §

Valituskirjelmän liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä:

- 1) päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä;
- 2) todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta; sekä
- 3) asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen on liitettävä valituskirjelmään valtakirja sen mukaan kuin 21 §:ssä säädetään.

26 §

Valituskirjelmän toimittaminen viranomaiselle

Valituskirjelämä on toimitettava valitusajan kuluessa valitusviranomaiselle.

Jos valituskirjelämä on erityisen säännöksen nojalla toimitettava muulle viranomaiselle kuin valitusviranomaiselle, mutta se on toimitettu valitusajan kuluessa valitusviranomaiselle, valitusta ei tämän vuoksi jätetä tutkimatta.

Suljetussa laitoksessa oleva henkilö voi antaa valituskirjelmän valitusajan kuluessa myös laitoksen johtajalle. Tämän on toimitettava valitusviranomaiselle tai, jos valituskirjelämä on erityisen säännöksen nojalla toimitettava muulle viranomaiselle, tälle viranomaiselle.

27 §

Valituksen muuttaminen

Valittaja saa valitusajan päättymisen jälkeen esittää vireillä olevassa asiassa ainoastaan sellaisen uuden vaatimuksen, joka perustuu olosuhteiden muutokseen tai valitusajan päättymisen jälkeen valittajan tietoon tulleeseen seikkaan. Valittaja saa vaatia myös täytäntöönpanon kieltämistä tai tehdä muun sivuvaatimuksen.

Valittaja saa valitusajan päättymisen jälkeen esittää uusia perusteita vaatimuksensa tueksi, jollei asia sen johdosta muutu toiseksi.

28 §

Täydennysmenettely

Jos valitus on puutteellinen, valittajalle on varattava tilaisuus täydentää sitä, jollei täydentäminen ole asian käsittelyn kannalta tarpeellonta.

Valittajalle on annettava valituksen täydentämistä varten kohtuullinen määräaika ja samalla ilmoitettava, millä tavoin valitus on puutteellinen.

29 §

Asian siirto

Jos valitus on ilmeisestä erehdyksestä tai tietämättömyydestä pantu vireille viranomaisessa, jonka toimivaltaan sen käsittely ei kuulu, viranomainen voi siirtää valituksen toimivaltaiselle viranomaiselle. Jos kysymys toimivaltaisesta viranomaisesta on ilmeisen selvä, valituksen tutkimatta jättämisestä ei tarvitse tehdä päätöstä. Siirrosta on ilmoitettava valittajalle.

Säädettyä määräaikaa katsotaan noudatettun, jos valituskirjelämä on saapunut valitusajan kuluessa oikealle viranomaiselle.

30 §

Virheellisen valitusosoituksen vaikutus

Jos valitus on puuttuneen tai virheellisen valitusosoituksen vuoksi tehty väärää menettelyä noudattaen, valitusta ei tämän vuoksi jätetä tutkimatta.

Jos valitus on 1 momentissa mainitusta syystä pantu vireille väärässä viranomaisessa tai valituskirjelämä on toimitettu väärälle viranomaiselle, viranomaisen on siirrettävä valituskirjelämä oikealle viranomaiselle. Siirrosta on ilmoitettava valittajalle.

6 luku

Valituksen vaikutus päätöksen täytäntöönpanoon

31 §

Päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus

Päätöstä, johon saa hakea muutosta valit-

tamalla, ei saa panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman.

Päätös voidaan kuitenkin panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana, jos laissa tai asetuksessa niin säädetään tai jos päätös on luonteeltaan sellainen, että se on pantava täytäntöön heti, tai jos päätöksen täytäntöönpanoa ei yleisen edun vuoksi voida lykätä.

Jos asiassa tarvitaan valituslupa, valitus ei estä täytäntöönpanoa.

32 §

Valitusviranomaisen määräys täytäntöönpanosta

Kun valitus on tehty, valitusviranomainen voi kieltää päätöksen täytäntöönpanon tai määrätä sen keskeytettäväksi tai antaa muun täytäntöönpanoa koskevan määräyksen.

Asian käsittelyn lopettavassa päätöksessä valitusviranomaisen on tarvittaessa lausuttava täytäntöönpanoa koskevan määräyksen voimassaolosta. Jos päätöksestä saa valittaa, siinä voidaan määrätä, että täytäntöönpanoa koskeva määräys on voimassa, kunnes päätös on lainvoimainen tai ylempi valitusviranomainen määrää toisin.

Jos valitusviranomainen päätöksen kumoessaan palauttaa tai siirtää asian uudelleen käsiteltäväksi, se voi samalla määrätä, että kumottua päätöstä on edelleen noudatettava, kunnes asia ratkaistaan tai sitä käsittelevä viranomainen määrää toisin.

7 luku

Asian käsittely ja selvittäminen

33 §

Asian selvittäminen

Valitusviranomaisen on huolehdittava siitä, että asia tulee selvitettyksi, ja tarvittaessa osoitettava asianosaiselle tai päätöksen tehneelle hallintoviranomaiselle, mitä lisäselvitystä asiassa tulee esittää.

Valitusviranomaisen on hankittava viran puolesta selvitystä siinä laajuudessa kuin käsittelyn tasapuolisuus, oikeudenmukaisuus ja asian laatu sitä vaativat.

34 §

Asianosaisen kuuleminen

Asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus antaa selityksensä muiden tekemistä vaatimuksista ja sellaisista selvityksistä, jotka voivat vaikuttaa asian ratkaisuun.

Asian saa ratkaista asianosaista kuulematta, jos vaatimus jätetään tutkimatta tai hylätään heti tai jos kuuleminen on muusta syystä ilmeisen tarpeetonta.

Rajoituksista asianosaisen oikeuteen saada tieto viranomaisen asiakirjasta, joka ei ole julkinen, säädetään erikseen.

35 §

Määräaika selityksen antamiseen

Asianosaiselle on varattava kohtuullinen määräaika selityksen antamiseen. Samalla hänelle on ilmoitettava, että asia voidaan ratkaista määräajan jälkeen, vaikka selitystä ei ole annettu.

36 §

Viranomaisen lausunto

Valitusviranomaisen on hankittava lausunto siltä hallintoviranomaiselta, joka on tehnyt asiassa päätöksen, jollei se ole tarpeetonta.

Selvityksen hankkimiseksi voidaan pyytää lausunto myös muulta kuin 1 momentissa tarkoitettulta viranomaiselta.

Lausunnon antamiselle on asetettava määräaika.

37 §

Suullisen käsittelyn toimittaminen

Asian selvittämiseksi toimitetaan tarvittaessa suullinen käsittely. Siinä voidaan kuulla asianosaisia, 36 §:ssä tarkoitettua viranomaista, todistajia ja asiantuntijoita sekä vastaanottaa muuta selvitystä.

Suullista käsittelyä voidaan rajoittaa siten, että se koskee ainoastaan osaa asiasta, asianosaisten käsitysten selvittämistä tai suullisen todistelun vastaanottamista, tai muulla vastaavalla tavalla.

38 §

Suullinen käsittely asianosaisen pyynnöstä

Lääninoikeuden on toimitettava suullinen käsittely, jos yksityinen asianosainen pyytää sitä. Sama koskee korkeinta hallinto-oikeutta sen käsitellessä valitusta hallintoviranomaisen päätöksestä. Asianosaisen pyytämä suullinen käsittely voidaan jättää toimittamatta, jos vaatimus jätetään tutkimatta tai hylätään heti tai jos suullinen käsittely on asian laadun vuoksi tai muusta syystä ilmeisen tarpeeton.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta, jos suullista käsittelyä pyytäneen asianosaisasema perustuu kunnan tai muun yhteisön jäsenyyteen.

Jos asianosainen pyytää suullisen käsittelyn toimittamista, hänen on ilmoitettava, minkä vuoksi sen toimittaminen on tarpeen ja mitä selvitystä hän esittäisi suullisessa käsittelyssä.

39 §

Todistajan kuuleminen

Suullisessa käsittelyssä voidaan kuulla todistajana henkilöä, jonka asianosainen tai päätöksen tehnyt hallintoviranomainen nimeää tai jonka kuulemista valitusviranomainen pitää tarpeellisena. Jos asiassa vedotaan yksityisluonteiseen kirjalliseen todistajankertomukseen, todistajaa kuullaan suullisesti, jollei se ole tarpeetonta tai siihen ole erityistä estettä.

Asianosaista voidaan kuulla totuusvakuutuksen nojalla sellaisista seikoista, joilla on erityistä merkitystä ratkaistaessa asiaa.

Todistajan kuulemisesta on muuten soveltuvin osin voimassa, mitä oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 18—39 §:ssä säädetään, ja asianosaisen kuulemisesta totuusvakuutuksen nojalla, mitä saman luvun 62—65 §:ssä säädetään.

40 §

Asiantuntijan kuuleminen

Valitusviranomainen voi hankkia erityistä asiantuntemusta vaativasta kysymyksestä lausunnon yksityiseltä asiantuntijalta noudattaen soveltuvin osin, mitä oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 46 §:n 2 momentissa, 47 ja

48 sekä 49—52 §:ssä säädetään.

Jos asianosainen nojautuu asiantuntijaan, joka ei ole valitusviranomaisen määräämä, tästä on voimassa, mitä todistajasta säädetään.

41 §

Katselmus

Asian selvittämiseksi voidaan toimittaa katselmus. Katselmuksesta on soveltuvin osin voimassa, mitä tässä laissa säädetään suullisesta käsittelystä.

42 §

Asiakirjan ja esineen esittäminen

Asiakirjan ja esineen esittämisestä valitusviranomaiselle on soveltuvin osin voimassa, mitä oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 11 b—14 §:ssä sekä 15 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään kirjallisesta todisteesta ja saman luvun 57 §:n 1 momentissa säädetään esineen tuomisesta oikeuteen katsastettavaksi.

8 luku

Täydentäviä säännöksiä asian käsittelystä

43 §

Kutsu suulliseen käsittelyyn

Valitusviranomaisen on kutsuttava suulliseen käsittelyyn asianosaiset, päätöksen tehneen hallintoviranomaisen edustaja ja ne muut henkilöt, joiden läsnäoloa se pitää tarpeellisena. Jos suullista käsittelyä on rajoitettu 37 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla, kutsumatta voidaan jättää ne asianosaiset, joiden läsnäolo on tämän vuoksi ilmeisen tarpeetonta.

Asianosainen tai hänen laillinen edustajansa kutsutaan suulliseen käsittelyyn uhalla, että poissaolo ei estä asian käsittelyä ja ratkaisemista. Hänet voidaan kutsua saapumaan henkilökohtaisesti suulliseen käsittelyyn, jos se on tarpeellista asian selvittämisen kannalta. Tällöin voidaan asettaa sakon uhka.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen henkilöiden samoin kuin todistajan ja asiantuntijan kutsumisesta suulliseen käsittelyyn huo-

lehtii valitusviranomainen noudattaen, mitä tiedoksiannosta hallintoasioissa säädetään. Asianosainen voidaan kutsua suulliseen käsittelyyn myös lähettämällä kutsu asianosaiselle postitse tämän tuomioistuimelle ilmoittamaan osoitteeseen.

44 §

Asianosaisen poissaolo

Jos asianosainen tai hänen laillinen edustajansa, joka on sakon uhalla kutsuttu saapumaan suulliseen käsittelyyn henkilökohtaisesti, ei noudata kutsua tai asettaa asiamiehen sijaansa, valitusviranomaisen on, jos se edelleen pitää asianomaisen henkilökohtaista läsnäoloa välttämättömänä, tuomittava uhkasakko maksettavaksi ja asetettava uusi korkeampi sakon uhka. Uhkasakkoa ei tuomita maksettavaksi, jos asia käsitellään ja ratkaistaan asianomaisen poissaolosta huolimatta.

Jos asianosaisen tai hänen laillisen edustajansa poissaolon esitetään tai tiedetään aiheutuneen laillisesta esteestä tai jos on aiheuta otaksua hänellä olevan sellaisen esteen, käsittely on peruutettava tai lykättävä. Asianosaista tai hänen laillista edustajaansa ei tällöin saa tuomita henkilökohtaisen saapumisen noudattamatta jättämisen varalta asetettuun uhkasakkoon, ellei ennen asian käsittelyn päättymistä käy selville, ettei laillista estettä ollutkaan.

45 §

Pöytäkirja

Suullisessa käsittelyssä pidetään pöytäkirjaa, johon merkitään käsittelyyn osallistuneet henkilöt, asia ja muut sellaiset tiedot sekä käsittelyssä esitetyt vaatimukset, tehdyt päätökset ja selostus muusta käsittelyn kulusta.

46 §

Äänittäminen

Todistajan, asiantuntijan ja totuusvakuutuksen nojalla kuultavan asianosaisen kuuleminen on äänitettävä.

Jos äänittäminen ei ole mahdollista tai jos se on lausuman lyhyiden vuoksi ilmeisesti tarpeetonta, pöytäkirjaan on sanatarkasti merkittävä, mitä asiassa on kerrottu. Pöytä-

kirjattu suullinen lausuma on heti luettava ja pöytäkirjaan on merkittävä lausuman antajan ilmoitus siitä, onko lausuma merkitty oikein pöytäkirjaan.

47 §

Äänite

Äänitetty lausuma on saatettava kirjalliseen muotoon, jos valitusviranomainen tai, jos sen päätökseen on haettu muutosta, muutoksenhakuviranomainen katsoo sen tarpeelliseksi. Äänitteestä voidaan valmistaa jäljennös tai se voidaan saattaa kirjalliseen muotoon myös, jos asianosainen tai joku muu sitä pyytää.

Äänite on säilytettävä vähintään kuuden kuukauden ajan asian ratkaisemisesta. Jos asiassa on haettu muutosta valittamalla, äänite on kuitenkin säilytettävä, kunnes asia on lainvoimaisesti ratkaistu.

48 §

Kuuleminen virka-aputeitse

Valitusviranomainen voi erityisestä syystä päättää, että todistajan tai asianosaisen 39 §:ssä tarkoitettua kuulemisen toimittaa se lääninoikeus tai käräjäoikeus, jossa häntä voidaan soveliaimmin kuulla.

Todistajan ja asianosaisten kutsumisesta kuulemistilaisuuteen on vastaavasti voimassa, mitä heidän kutsumisestaan suulliseen käsittelyyn säädetään 43 §:ssä. Valitusviranomaisen on nimettävä ne asianosaiset, todistajat ja muut henkilöt, jotka on kutsuttava kuulemistilaisuuteen, sekä ilmoitettava, onko asianosaiset määrättävä henkilökohtaisesti saapumaan paikalle ja onko tällöin asetettava sakon uhka. Kutsumisesta huolehtii virka-apua antava tuomioistuin noudattaen, mitä tiedoksiannosta hallintoasioissa säädetään.

Asianosaisella on oikeus esittää kuultavalle kysymyksiä ja lausua käsityksensä tämän kertomuksen johdosta.

49 §

Todistajan kustannusten korvaaminen

Todistajalla on oikeus saada kohtuullinen korvaus tarpeellisista matka- ja toimeentulokustannuksista sekä taloudellisesta menetyk-

sestä.

Valitusviranomaisen omasta aloitteestaan kutsumalle todistajalle samoin kuin valtion asianosaisena nimeämälle todistajalle maksetaan korvaus valtion varoista sen mukaan kuin valtion varoista maksettavista todistelukustannuksista erikseen säädetään.

Asianosaisen on suoritettava korvaus nimeämälleen todistajalle. Todistajalla on oikeus saada ennakolta korvaus matka- ja toimentulokustannuksista. Ennakon suorittamisesta on soveltuvin osin voimassa, mitä oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 40 §:n 4 ja 5 momentissa säädetään.

Edellä 3 momentissa tarkoitettulle todistajalle, jonka on nimennyt muu asianosainen kuin valtio, voidaan maksaa korvaus valtion varoista, jos todistaminen on ollut tarpeen asian selvittämiseksi.

50 §

Muiden todistelukustannusten korvaaminen

Asiantuntijalle maksetaan kohtuullinen palkkio työstään ja korvaus tarpeellisista kuluistaan valtion varoista. Valitusviranomaisen voi määrätä korvauksen tai jonkin osan siitä maksettavaksi ennakolta asiantuntijalle.

Kun joku muu kuin asianosainen on velvoitettu tuomaan valitusviranomaiseen asiakirja tai esine, noudatetaan siitä aiheutuvien kustannusten korvaamisessa vastaavasti, mitä 49 §:ssä säädetään todistajan kustannusten korvaamisesta.

9 luku

Päätöksenteko

51 §

Asian ratkaiseminen

Valitusviranomaisen on päätöksessään annettava ratkaisu asiassa esitettyihin vaatimuksiin. Valitusviranomaisen tulee harkita kaikkia esiin tulleita seikkoja ja päättää, mihin seikkoihin ratkaisu voidaan perustaa.

Jos valitusta ei ole tehty määräajassa tai jos asian tai siinä esitetyn vaatimuksen ratkaisemiselle on muu este, valitus tai vaatimus jätetään tutkimatta.

52 §

Äänestäminen

Jos päätöksen tekemiseen osallistuvat jäsenet eivät ole ratkaisusta yksimielisiä, siitä on äänestettävä. Äänestyksessä voittaa mielipide, jota jäsenten enemmistö on kannattanut.

Äänten mennessä tasan voittaa mielipide, jota puheenjohtaja on kannattanut. Kurinpi-toasiassa, rangaistuksenluonteista maksua koskevassa asiassa sekä päätettäessä tuomitsemisesta oikeudenkäynnin kulun turvaamiseksi tarkoitetun velvoitteen laiminlyönnin johdosta uhkasakkoon, sakkoon tai muuhun erityiseen seuraamukseen voittaa äänten mennessä tasan kuitenkin mielipide, joka on lievempi sille, johon seuraamus kohdistuu.

Äänestämisestä on muuten soveltuvin osin voimassa, mitä äänestämisestä yleisissä tuomioistuimissa säädetään.

53 §

Päätöksen perustelevinen

Päätös on perusteltava. Perusteluista on ilmeittävä, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun ja millä oikeudellisella perusteella siihen on päädytty.

54 §

Päätöksen sisältö

Päätöksestä on käytävä ilmi:

1) valitusviranomaisen nimi ja päätöksen päiväys;

2) valittajan nimi ja päätös, josta valiteaan;

3) tarpeellisilta osiltaan selostus asian aikaisemman käsittelyn vaiheista;

4) selostus asianosaisten vaatimuksista ja tarpeellisilta osiltaan niiden perusteista;

5) tarpeellisilta osiltaan selostus asiassa annetuista selvityksistä;

6) päätöksen perustelut ja lopputulos; sekä

7) päätöksentekoon osallistuneiden henkilöiden nimet sekä, jos asiasta on äänestetty tai esittelijä on ilmoittanut eriävän mielipiteensä, ilmoitus siitä, jolloin eriävät mielipiteet on liitettävä päätökseen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu selostus

voidaan kokonaan tai osittain korvata liittämällä päätökseen kokonaan tai tarpeellisilta osin jäljennös alemman viranomaisen päätöksestä, vireillepanoasiakirjasta tai muusta asiakirjasta, jos päätöksen selvyys ei siitä vaarannu.

55 §

Päätöksen tiedoksianto

Päätös on annettava tiedoksi asianosaiselle siten kuin tiedoksiannosta hallintoasioissa erikseen säädetään.

10 luku

Päätöksen korjaaminen

56 §

Kirjoitusvirheen korjaaminen

Valitusviranomaisen on korjattava päätöksessään oleva kirjoitus- tai laskuvirhe tai muu niihin verrattava selvä virhe. Virhettä ei kuitenkaan saa korjata, jos korjaaminen johdattaa asianosaiselle kohtuuttomaan tulokseen.

Monijäsenisessä valitusviranomaisessa virheen korjaamisesta voi päättää myös asian käsitelleen istunnon puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessaan valitusviranomaisen lainoppinut jäsen.

57 §

Korjaamismenettely

Jos korjattavasta päätöksestä on valitettu, asian käsiteltäväksi ottamisesta on ilmoitettava ja siinä tehty päätös toimitettava valitusviranomaiselle.

Virheen korjaamista käsitellessään valitusviranomaisen voi kieltää päätöksensä täytäntönpäätöksen tai määrätä sen keskeytettäväksi.

Korjaamisesta on tehtävä merkintä päätöksen tallekappaleeseen ja asianosaiselle annettuun päätökseen. Jollei asianosaiselle annettua päätöstä saada takaisin, hänelle on annettava jäljennös korjatusta päätöksestä maksutta.

Päätöksestä, jolla valitusviranomaisen ei ole hyväksynyt virheen korjaamista koskevaa vaatimusta, ei saa valittaa.

III OSA

MUU HALLINTOLAINKÄYTTÖ

11 luku

Ylimääräinen muutoksenhaku

58 §

Ylimääräiset muutoksenhakukeinot

Hallintoasiassa tehtyyn lainvoiman saaneeseen päätökseen saa hakea muutosta ylimääräisellä muutoksenhakukeinolla, joita ovat kantelu, menetetyn määräajan palauttaminen ja purku.

59 §

Kantelu

Päätös voidaan kantelun johdosta poistaa:

1) jos sille, jota asia koskee, ei ole annettu tilaisuutta tulla kuulluksi ja päätös loukkaa hänen oikeuttaan;

2) jos asiaa käsiteltäessä on tapahtunut muu menettelyvirhe, joka on voinut olennaisesti vaikuttaa päätökseen; tai

3) jos päätös on niin epäselvä tai puutteellinen, ettei siitä käy selville, miten asia on ratkaistu.

Päätöksestä ei saa kannella, jos siitä voidaan samalla perusteella tehdä perustevalitus.

60 §

Kantelun tekeminen

Kantelu tehdään sille viranomaiselle, jolle päätöksestä tämän tai muun lain taikka asetuksen nojalla säännönmukaisesti valitetaan. Jollei tällaista viranomaista ole, kantelu tehdään korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

Kantelu on tehtävä 59 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun kantelija sai tiedon päätöksestä, ja 59 §:n 1 momentin 2 kohdassa mainitun seikan perusteella samassa ajassa siitä, kun päätös sai lainvoiman.

61 §

Menetetyn määräajan palauttaminen

Menetetty määräaika voidaan palauttaa sille, joka laillisen esteen tai muun erittäin painavan syyn vuoksi ei ole voinut määrääjässä:

1) panna vireille lakiin tai asetukseen perustuvaa rahasuoritusta julkisista varoista tarkoittavaa hakemusta;

2) hakea muutosta päätökseen; tai

3) ryhtyä muuhun toimenpiteeseen hallintomenettelyssä tai hallintolainkäyttömenettelyssä.

62 §

Menetetyn määräajan palauttamisen hakeminen

Menetetyn määräajan palauttamista haetaan korkeimmalta hallinto-oikeudelta.

Milloin hakemuksen tueksi esitetään laillinen este, hakemus on tehtävä 30 päivän kuluessa esteen lakkaamisesta.

Menetetyn määräajan palauttamista on haettava viimeistään vuoden kuluessa siitä, kun määräaika päättyi. Erityisen painavista syistä määräaika voidaan palauttaa sen jälkeenkin.

63 §

Purku

Päätös voidaan purkaa:

1) jos asiassa on tapahtunut menettelyvirhe, joka on voinut olennaisesti vaikuttaa päätökseen;

2) jos päätös perustuu ilmeisesti väärään lain soveltamiseen tai erehdykseen, joka on voinut olennaisesti vaikuttaa päätökseen; tai

3) jos asiaan on tullut sellaista uutta selvitystä, joka olisi olennaisesti voinut vaikuttaa päätökseen, eikä hakijasta johdu, että uutta selvitystä ei ole aikanaan esitetty.

Päätöstä ei saa purkaa, ellei se loukkaa yksityisen oikeutta tai julkisen edun katsota vaativan päätöksen purkamista.

Purkua ei saa hakea, jos päätöksestä voidaan samalla perusteella tehdä perustevalitus tai kantelu.

64 §

Purun hakeminen

Päätöksen purkua haetaan korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Korkeimmassa hallinto-oikeudessa vireillä olevan asian ratkaisemisen yhteydessä voidaan siihen liittyvä päätös purkaa ilman hakemusta tai esitystä.

Purkua on haettava viiden vuoden kuluessa siitä, kun päätös sai lainvoiman. Samassa ajassa on suoritettava purku ilman hakemusta tai esitystä. Erityisen painavista syistä voidaan päätös purkaa määräjän jälkeenkin.

65 §

Muutoksenhakukirjelmä

Ylimääräinen muutoksenhaku on tehtävä kirjallisesti.

Muutoksenhakukirjelmässä, joka on osoitettava asian ratkaisevalle viranomaiselle, on ilmoitettava vaatimus ja sen perusteet. Kirjelmään on liitettävä päätös, jota hakemus koskee, alkuperäisenä tai jäljennöksenä, sekä ne asiakirjat, joihin hakemus nojautuu.

Muutoksenhakukirjelmä on toimitettava hakemuksen ratkaisevalle viranomaiselle tai sille viranomaiselle, joka on tehnyt päätöksen.

66 §

Täytäntöönpanoa koskeva määräys

Ylimääräistä muutoksenhakua käsittelevä viranomainen voi antaa täytäntöönpanoa koskevan määräyksen noudattaen vastaavasti, mitä 32 §:ssä säädetään täytäntöönpanoa koskevasta valitusviranomaisen määräyksestä.

67 §

Ylimääräiseen muutoksenhakuun annettava päätös

Päätöksessä, jolla menetetty määräaika palautetaan, on samalla määrättävä, mitä hakijan on noudatettava palautettua määräaika käyttäessään.

Päätös voidaan purkaa tai kantelun johdosta poistaa kokonaisuudessaan tai tarpeellisilta kohdilta. Jos asia on käsiteltävä uudelleen,

se palautetaan asian ratkaiselle viranomaiselle. Jollei tämä ole toimivaltainen, asia voidaan siirtää oikealle viranomaiselle.

Kantelun johdosta tai purkaessaan päätöksen viranomainen voi välittömästi oikaista päätöstä, jos asia havaitaan selväksi.

68 §

*Valitusta koskevien säännösten
soveltaminen ylimääräiseen
muutoksenhakuun*

Menettelystä ylimääräisessä muutoksenhaussa on muuten soveltuvin osin voimassa, mitä tässä laissa säädetään valituksesta.

12 luku

**Hallintoriita-asia ja muu
hallintolainkäyttöasia**

69 §

Hallintoriita-asia

Julkisoikeudellista maksuvelvollisuutta tai muuta julkisoikeudellisesta oikeussuhteesta aiheutuvaa velvollisuutta tai oikeutta koskevan riidan, johon haetaan viranomaisen ratkaisua muuten kuin muutoksenhakuteitse (*hallintoriita-asia*), käsittelee lääninoikeus.

Hakemus, jolla hallintoriita-asia pannaan vireille, on toimitettava lääninoikeudelle. Hakemuskirjelmässä on mainittava toimenpide, jota vaaditaan, sekä vaatimuksen perusteet.

70 §

*Toimivaltainen lääninoikeus
hallintoriita-asiassa*

Hallintoriita-asia käsitellään siinä lääninoikeudessa, jonka tuomiopiirissä sillä asianosaisella, johon tehty vaatimus kohdistuu, on kotipaikka. Jos vaatimus kohdistuu valtioon, kuntaan tai muuhun julkisoikeudelliseen oikeushenkilöön, asian käsittelee se lääninoikeus, jonka tuomiopiirissä tällaisen oikeushenkilön puhevaltaa käyttävän viranomaisen tai toimielimen toimipaikka sijaitsee.

Yksityisen henkilön valtioon kohdistama vaatimus saadaan käsitellä myös siinä lääninoikeudessa, jonka tuomiopiirissä on henkilön kotipaikka.

Jos hallintoriita-asiassa ei, sen mukaan kuin 1 ja 2 momentissa säädetään, ole toimivaltaista lääninoikeutta, asia käsitellään Uudenmaan lääninoikeudessa.

Veron tai maksun määräämisen tai maksunpanon perusteesta tehtävästä valituksesta säädetään verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/61).

71 §

Perustevalitus

Muu hallintolainkäytössä käsiteltävä asia

72 §

Muu hallintolainkäytössä käsiteltävä asia kuin valitus, ylimääräinen muutoksenhaku tai hallintoriita-asia pannaan vireille toimittamalla vireillepanoa koskeva asiakirja sille viranomaiselle, jonka toimivaltaan asian ratkaiseminen kuuluu.

73 §

*Valitusta koskevien säännösten
soveltaminen*

Menettelystä tässä luvussa tarkoitettussa asiassa on muuten soveltuvin osin voimassa, mitä tässä laissa säädetään valituksesta.

IV OSA

ERINÄISET SÄÄNNÖKSET

13 luku

Oikeudenkäyntikulut

74 §

Korvausvelvollisuus

Asianosainen on velvollinen korvaamaan toisen asianosaisen oikeudenkäyntikulut kokonaan tai osaksi, jos erityisesti asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen on kohtuutonta, että tämä joutuu pitämään oikeuden-

käyntikulunsa vahinkonaan. Mitä tässä pykälässä ja 75 §:ssä säädetään asianosaisesta, voidaan soveltaa myös päätöksen tehneeseen hallintoviranomaiseen.

Harkittaessa julkisen asianosaisen korvausvelvollisuutta on otettava erityisesti huomioon, onko oikeudenkäynti aiheutunut viranomaisen virheestä.

Yksityistä asianosaista ei saa velvoittaa korvaamaan julkisen asianosaisen oikeudenkäyntikuluja, ellei yksityinen asianosainen ole esittänyt ilmeisen perusteetonta vaatimusta.

75 §

Muut säännökset kulujen korvaamisesta

Asianosaisen erityisestä korvausvelvollisuudesta on voimassa soveltuvin osin, mitä oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 5 §:ssä säädetään, ja asianosaisen edustajan, asiamiehen sekä avustajan korvausvelvollisuudesta, mitä saman luvun 6 §:ssä säädetään.

Oikeudenkäyntikuluista on muuten soveltuvin osin voimassa, mitä oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 7—16 §:ssä säädetään. Oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 8 §:n 2 momentissa tarkoitettu viivästyskorko määrätään kuitenkin siitä lähtien, kun kuukausi on kulunut päivästä, jona päätös on ollut asianosaisten saatavissa.

14 luku

Täydentävät säännökset

76 §

Esteellisyys

Valitusasiaa käsittelevän henkilön esteellisyydestä on voimassa soveltuvin osin, mitä tuomarin esteellisyydestä säädetään oikeudenkäymiskaaren 13 luvussa. Valitusasian käsittelyssä noudatetaan myös, mitä oikeudenkäymiskaaren 1 luvun 6 §:ssä säädetään.

77 §

Tulkitseminen ja kääntäminen

Viranomaisen on huolehdittava tulkitsemisesta ja kääntämisestä, jos henkilö ei osaa

viranomaisessa kielilain (148/22) mukaan käytettävää kieltä taikka aisti- tai puheviaan vuoksi ei voi tulla ymmärretyksi ja:

1) asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa sitä käsitelleen viranomaisen on tullut huolehtia tulkitsemisesta tai kääntämisestä hallintomenettelylain 22 §:n 1 momentin tai muun säännöksen nojalla;

2) lainkäyttöasiaa käsittelevä viranomainen toimii ensi asteena asiassa, joka on tullut vireille viranomaisen aloitteesta; tai

3) henkilöä kuullaan suullisesti.

Erytyisestä syystä viranomainen voi huolehtia tulkitsemisesta ja kääntämisestä muusakin kuin 1 momentissa tarkoitettussa tapauksessa.

Tulkkina tai kääntäjänä ei saa käyttää henkilöä, joka on sellaisessa suhteessa asianosaisen tai asiaan, että hänen luotettavuutensa voi tästä syystä vaarantua.

Viranomaisen on huolehdittava siitä, että muiden pohjoismaiden kansalaiset saavat sen käsiteltävissä asioissa tarvittavan tulkitsemis- ja käännösavun.

78 §

Laillinen este

Laillisesta esteestä on voimassa, mitä oikeudenkäymiskaaren 12 luvun 28 ja 29 §:ssä säädetään.

Valitusviranomaiseen kutsutulle henkilölle toimitettavassa kutsussa on mainittava, että hänen on viipymättä ilmoitettava valitusviranomaiselle, jos hänelle tulee laillinen este.

79 §

Valitus muusta kuin käsittelyn lopettavasta päätöksestä

Erikseen valitetaan asian käsittelyn aikana tehdystä päätöksestä, jolla on:

1) määrätty todistajan tai muun henkilön oikeudesta korvaukseen tai korvausvelvollisuudesta;

2) kielletty asiamiestä tai avustajaa esiintymästä;

3) tuomittu oikeudenkäynnin kulun turvaamiseksi tarkoitettun veloitteen laiminlyönnin johdosta uhkasakkoon, sakkoon tai muuhun erityiseen seuraamukseen;

4) annettu muutoksenhaunalaisen päätöksen täytäntöönpanoa koskeva määräys; tai

5) tuomittu käsittelyn häiritsemisestä tai muusta sellaisesta toiminnasta rangaistukseen.

Valitettaessa erikseen valitus ei estä käsittelyn aikana tehdyn päätöksen täytäntöönpanoa, ellei päätöksen tehnyt viranomainen tai siitä tehtyä valitusta käsittelevä viranomainen toisin päättä.

80 §

Järjestyksenpito

Järjestyksenpidosta on voimassa, mitä oikeudenkäymiskaaren 14 luvun 6 §:ssä säädetään. Tuomioistuimessa sovelletaan lisäksi saman luvun 7 §:n rangaistussäännöstä.

15 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

81 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Tällä lailla kumotaan muutoksenhausta hallintoasioissa 24 päivänä maaliskuuta 1950 annettu laki (154/50) ja ylimääräisestä muutoksenhausta hallintoasioissa 1 päivänä huhtikuuta 1966 annettu laki (200/66) niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen.

82 §

Siirtymäsäännös

Tätä lakia ei sovelleta valitukseen eikä alistukseen, joka tehdään ennen tämän lain voimaantuloa annetusta päätöksestä, eikä tällaisen asian käsittelyyn valituksen johdosta ylemmässä valitusviranomaisessa.

Muussa laissa tai asetuksessa oleva viittaus muutoksenhausta hallintoasioissa annettuun lakiin tai ylimääräisestä muutoksenhausta hallintoasioissa annettuun lakiin tarkoittaa tämän lain voimaantulon jälkeen viittausta tähän lakiin.

Laki

Korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetun lain eräiden lainkohtien kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Täten kumotaan Korkeimmasta hallinto-oikeudesta 22 päivänä heinäkuuta 1918 annetun lain 14 §, 15 §:n 1 momentti sekä 16, 16 a ja 16 b §, sellaisina kuin niistä ovat 15 §:n 1 momentti sekä 16, 16 a ja 16 b § 12 päivänä tammikuuta 1979 annetussa laissa (12/79).

2 §
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .
Asiaan, johon hallintolainkäyttölakia (/) ei sovelleta sen 82 §:n 1 momentin nojalla, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

lääninoikeuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 31 päivänä joulukuuta 1974 annetun lääninoikeuslain (1021/74) 3 ja 12 §, 13 §:n 2 momentti, 14 §, 15 §:n 3 momentti, 16—19, 21—25 §, 27 §:n 1 ja 2 momentti sekä 28 §:n 1 ja 3 momentti,
sellaisina kuin niistä ovat 3 § 10 päivänä maaliskuuta 1989 annetussa laissa (242/89) ja 14 § osittain muutettuna 17 päivänä tammikuuta 1986 annetulla lailla (41/86), sekä
muutetaan 1 §:n 1 momentti, 2 §, 11 §:n 1 momentin 1 kohta, 15 §:n 2 momentti ja 20 §, sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 1 momentti, 11 §:n 1 momentin 1 kohta ja 15 §:n 2 momentti mainitussa 10 päivänä maaliskuuta 1989 annetussa laissa, 2 § osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla ja 20 § osittain muutettuna 21 päivänä joulukuuta 1984 annetulla lailla (949/84), seuraavasti:

1 §
Yleisenä ensimmäisen asteen hallinto-
tuomioistuimena on lääninoikeus.

joittamista, huostassapitämisen lakkaamista tai yhteydenpidon rajoittamista koskevassa asiassa;

2 §
Lääninoikeus käsittelee ja ratkaisee ne hallinto-oikeudelliset valitukset, hallintoriita-asiat ja muut asiat, jotka on säädetty kuuluviksi sen toimivaltaan hallintolainkäyttölais-
sa (/) tai muussa laissa tai asetuksessa.

11 §
Yhden lainoppineen jäsenen sijasta osallistuu lääninoikeudessa asian käsittelemiseen ja ratkaisemiseen asiantuntijajäsen:

1) lastensuojelulaisissa (683/83) tarkoitettussa lapsen huostaanottoa, sijaishuoltoon si-

15 §
Esittelijä voi asiaa esittelemättä vaatia lääninoikeuden puolesta vastineita ja selityksiä, asian aikaisemmin ratkaiseen viranomaisen asiakirjavihkon ja lausunnon sekä muuta vastaavaa asian ratkaisemista varten tarpeellista selvitystä. Esittelijä voi myös asettaa vastineen tai selityksen antamiselle määräajan. Avustava virkamies, jolla on riittäväksi katsottava pätevyys, voidaan määrätä suorittamaan tässä momentissa tarkoitettuja toimenpiteitä esittelijän sijasta.

20 §

Käsittely on toimitettava suljetuin ovin veroa tai julkista maksua koskevassa asiassa sekä niissä muissa asioissa, joissa on säädetty salassapitovelvollisuus. Lääninoikeus voi määrätä asian käsiteltäväksi suljetuin ovin, jos julkisesta käsittelystä saattaa aiheutua asianosaiselle erityistä haittaa.

Käsittelyssä on muuten noudatettava oi-

keudenkäynnin julkisuudesta annetun lain (945/84) säännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Asiaan, johon hallintolainkäyttölakia ei sovelleta sen 82 §:n 1 momentin nojalla, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

hallintomenettelylain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 6 päivänä elokuuta 1982 annetun hallintomenettelylain (598/82) 22 § sekä lisätään lakiin uusi 24 a § seuraavasti:

22 §

Tulkitseminen ja kääntäminen

Viranomaisen on huolehdittava tulkitsemisesta ja kääntämisestä, jos asianosainen asiassa, joka voi tulla vireille viranomaisen aloitteesta, ei osaa viranomaisessa kielilain (148/22) mukaan käytettävää kieltä taikka aisti- tai puhevian vuoksi ei voi tulla ymmärretyksi.

Erityisestä syystä viranomainen voi huolehtia tulkitsemisesta ja kääntämisestä muusakin kuin 1 momentissa tarkoitetussa asiassa.

Viranomaisen on huolehdittava siitä, että muiden pohjoismaiden kansalaiset saavat sen käsiteltävissä asioissa tarvittavan tulkitsemis- ja käännösavun.

24 a §

Ohjeet oikaisukeinon käyttämisestä

Jos ennen valituksen tekemistä päätökseen on vaadittava oikaisua, päätös on saatettava viranomaisen käsiteltäväksi tai asiassa on noudatettava muuta sellaista oikaisumenettelyä, oikaisukeinon käyttämisestä on annettava ohjeet päätöksen yhteydessä.

Valitusosoituksen liittamisestä päätökseen säädetään hallintolainkäyttölain (/) 3 luvussa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Helsingissä 10 päivänä kesäkuuta 1996